

**SUCHAREK, PAVOL: Súčasná filozofia:
Instantné dejiny kontinentálnej filozofie
20. storočia. Prešov: FF PU, 2012. 141 s.
ISBN 978–80–555–0642–5**

ŠTEFAN KOLŠOVSKÝ

Inštitút filozofie
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove
Email: kolsovky.stefan@gmail.com

Kniha Pavla Suchareka s názvom *Súčasná filozofia. Instantné dejiny kontinentálnej filozofie 20. storočia* je na Slovensku ojedinelým pôvodným pokusom o systematické spracovanie jednej z najnáročnejších kapitol filozofie vo forme učebných textov. Pokúša sa na malom priestore zvládnuť rozličné filozofické koncepcie, ich problémové prieniky ako aj základnú argumentačnú bázu. Autor si pri ich koncipovaní jasne uvedomoval nebezpečenstvá, ktoré číhajú na každého, kto sa pokúša o spracovanie tak rozsiahleho materiálu. Vo vzťahu k týmto nebezpečenstvám konštatuje niekoľko základných motivácií, ktoré ho sprevádzali pri písaní. Sám hovorí, že akékoľvek väčšie zväzky dejín filozofie spravidla končia fenomenológiou, semiotikou a štrukturalizmom. Príbeh filozofie však podľa neho ani zďaleka neskončil v 50-tych rokoch minulého storočia, a často môžu byť nedopísané kapitoly práve tie najzaujímavejšie. Aby vytvoril čo komplexnejší obraz súčasnej filozofie, dopĺňa autor klasické kapitoly o existenciálnej filozofii, filozofii života, fenomenológii a štrukturalizme aktuálnymi či, lepšie povedané tými najsúčasnejšími postavami a prúdmi myslenia. Kapitola o fenomenológii je doplnená o tri významné osobnosti súčasnej

francúzskej „novej vlny“: H. Maldineya, J.-L. Marion a M. Henryho. Neobchádza ani neofreudizmus a neomarxizmus a zrozumiteľne načrtáva základné obrysy Lacanovej a Žižekovej filozofie. Kapitulu o štrukturalizme rozširuje o mená ako G. Deleuze, J. Baudrillard a A. Badiou. Obsahová stránka sa pritom vhodne dopĺňa s formálnou.

Z formálneho a metodologického hľadiska narazí autor pri písaní učebnice skôr či neskôr na problém kritérií, teda toho, na čo pri výklade má a nemá klásť doraz. Práve na tomto základe vyvstala autorova potreba určitým spôsobom skomprimovať súčasnú rozvetvenú filozofickú argumentáciu a často priam živelnú diskusiu. „Instantný“ charakter skriptu je výsledkom jeho rozhodnutia zapojiť hlavných predstaviteľov kontinentálnej filozofie (ako uvádza, pod týmto slovným spojením chápe najmä nemeckú a francúzsku filozofiu) do krátkej diskusie, v ktorej má každý z nich možnosť vyjadriť svoje základné postoje. Každá kapitola učebnice preto začína všeobecným uvedením do problematiky vzťahu konkrétneho filozofa k samotnej filozofii. Vhodne tým exponuje konkrétne filozofické – ale aj nefilozofické – východiská, a to bez toho, aby študenta

unavoval nezmyslenými biografickými údajmi. Pre uvedenú "diskusiu" stanovil Sucharek tému „subjektivity“ a skriptá skonštruoval tak, aby bolo možné pochopiť aspoň základné rozdiely vo vnímaní toho, čím subjekt je alebo čo z neho ešte v jednotlivých filozofiách zostalo. Takáto optika sa na prvý pohľad javí ako redukčná, ale autorovi sa cez ňu prekvapujúco dobre darí vykazovať konkrétne súradnice personálnej a náboženskej problematiky (Bergson, Jaspers, Buber, Levinas, Patočka, Ricœur, Henry a Marion), celú šírku fenomenologicko-transcendentálnej problematiky vedomia a vzťahu k svetu (Husserl, Heidegger, Scheler, Barthes) a funkčne osvetľuje dôvody prekonania subjekt-objektvej štruktúry či antitézy klasickej karteziánskej filozofie (Merleau-Ponty, Lyotard, Badiou). Bokom nezostáva ani zasadenie subjektu do oblasti reči a jazykových praktík (Gadamer, Derrida, Lacan) a jeho úloha pri systematickom západnom rozrušovaní princípov identity a reprezentácie (Deleuze, Foucault). Subjekt sa javí súčasne ako výtvor a tvorca; to, čo je aktívne a zároveň pasívne, konštituuje a zároveň konštituované, skrátka, subjekt vo všetkých možných podobách.

Konkrétne problémy autor pomenúva jasne a svoju argumentáciu opiera o vecné súvislosti s pramennou literatúrou, ako aj o ich rozvíjanie v ďalších diskusiách. Autor sa snaží študentovi ukázať, že filozofické myslenie je dedičstvom: nekončí v knihách konkrétneho filozofa, ale je naďalej kriticky reflektované nasledujúcimi filozofmi, ktorí mnohokrát prichádzajúci s motívom prekonávať limity diela/myslenia tých predošlých (filozofov). Tento autorov metodický prístup je možné pozorovať v sekcii *Fenomenológia* na Husserlovi a Merleau-

Pontym. Autor exponuje kritiku Husserlovho empirizmu a intelektualizmu pomocou Merleau-Pontyho existenciálneho prístupu, čím obohacuje klasický fenomenologický diskurz o *telesnú jednotu aktu a potencie*. Do fenomenologickej metódy takto vstupuje nová rovina vnímania, tzv. *ontologická hranica vnímania*. Autor čitateľovi takto exemplárne predstavuje vývin fenomenologickej metódy a jej nové perspektívy.

Pozitíva učebnice spočívajú v pomenovaní a rozdelení jednotlivých filozofov do okruhov. Táto charakteristika môže mať za následok vnímať tieto okruhy ako v zmysle „živého“ organizmu, ktorý sa vyznačuje určitou ideovou volatilitou. Tým skriptá prekonávajú svoj cieľ historickej deskripcie a stávajú sa istým spôsobom systematickým výkladom jednotlivých filozofických prúdov a ich predstaviteľov. Na druhej strane z toho vyplývajú negatíva spočívajúce v interpretačnom a orientačnom nedostatku. Pozornosť celej interpretačnej línie sa vo väčšine prípadoch, odohráva iba v kontexte pramenných textov a nedostáva sa nám uspokojivej práce so širšou interpretačnou literatúrou, ktorá by diskusiu posúvala za hranice tematického okruhu. Posledným a zároveň najväčším nedostatkom skriptu je neprítomnosť odkazovania na príslušné citované a parafrázované diela. Čitateľ v prípade záujmu o rozsiahlejšie štúdium nevie, ktorú použitú literatúru má zvoliť.

Napriek týmto nedostatkom skriptu predstavujú vynikajúci exkurz toho najdôležitejšieho, čo sa v oblasti západného filozofického myslenia za posledných 70 – 80 rokov odohrálo.